

ANTONIU ZAMFIR

**Chinonicul praznicar în muzica românească
de tradiție bizantină – sec. XIX**

Editura *urostampa*
Timișoara

Sibiu

CUPRINS

ABREVIERI	10
INTRODUCERE	11
1. Importanța muzicii în viața omenirii	13
2. Muzica, limbaj al spiritualității	14
3. Forme primare de cântare religioasă	19
3.1. Psalmii	19
3.2. Cântările de laudă și cântările duhovnicești	27
4. Apariția muzicii de cult în spațiul românesc	33

PARTEA I

1. Tradiția liturgică a chinonicului praznicar	39
1.1. Imnul împărtășaniei în Biserica primară	43
1.2. Repere istorico-tipiconale ale chinonicului praznicar	45
2. Exegeza teologico-dogmatică a textelor de chinonice corespunzătoare fiecărui Praznic Împărătesc	57
2.1. Înălțarea Sfintei Cruci	57
2.2. Nașterea Domnului	59
2.3. Botezul Domnului	61
2.4. Duminica Floriilor	63
2.5. Învierea Domnului	65
2.6. Înălțarea Domnului	67
2.7. Pogorârea Sfântului Duh	69
2.8. Schimbarea la Față	70
2.9. Buna Vestire	72
2.10. Praznicele închinat Sfintei Fecioare Maria	73

3. Tradiția manuscrisă a chinonicului praznicar în cea de-a treia perioadă post-bizantină (1730 – 1814)	75
3.1. Parametri metodologici	75
3.2. Tipologia dispunerii în manuscrise a chinonicului praznicar	76
3.3. Categoriile și denumiri de codice	78
4. Compozitori de chinonice praznicare în clasicismul bizantin	80
4.1. Petru Lambadarie	81
4.2. Daniil Protopsaltul	87
4.3. Grigorie Protopsaltul	88
4.4. Hurmuz Hartofilax	91
4.5. Theodor Fokeos	93

PARTEA A II-A

1. Tradiția muzicală a chinonicului praznicar	99
1.1. Arhitectura chinonicului praznicar în cea de-a treia perioadă post-bizantină (1730 – 1814)	100
1.2. Coordonate de ordin melodic	101
1.2.1. Moduri	101
1.2.2. Modulația	103
1.2.3. Expunerea și dispunerea textului în discursul melodic ..	105
2. Circulația chinonicului praznicar în manuscrisele din bibliotecile românești	108
3. Analiza comparativă intermanuscrisă asupra chinonicului praznicar din bibliotecile așezămintelor românești Prodromu și Sfântul Ipatie – Athos și din Biblioteca Academiei Române	128
3.1. Chinonic la Înălțarea Sfintei Cruci	129
3.1.1. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	130
3.1.2. Chinonic ehul III (Ga) – <i>Petru Lambadarie</i>	132
3.1.3. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Theodor Fokeos</i>	133
3.1.4. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Nectarie Protopsaltul</i>	136
3.1.5. Chinonic ehul IV (Di) – <i>fără autor</i>	137
3.1.6. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Petru Lambadarie</i>	138
3.1.7. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	141
3.1.8. Chinonic ehul II πλ. (Pa) – <i>Petru Lambadarie</i>	142
3.1.9. Chinonic ehul varys (Zo) – <i>Petru Lambadarie</i>	143
3.2. Chinonic la Nașterea Domnului	144
3.2.1. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Macarie Ieromonahul</i>	144
3.2.2. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Theodor Fokeos</i>	145

3.2.3. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	146
3.2.4. Chinonic ehul I (Ke) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	147
3.2.5. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Theodor Fokeos</i>	149
3.2.6. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Theodor Fokeos</i>	151
3.2.7. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Petru Lambadarie</i>	152
3.2.8. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Nectarie Protopsaltul</i>	155
3.2.9. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Balasia Preotul</i>	156
3.2.10. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Risii</i>	157
3.2.11. Chinonic ehul <i>varys</i> (Pa) – <i>Theodor Fokeos</i>	158
3.2.12. Chinonic ehul IV πλ. (Ni) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	159
3.3. Chinonic la Botezul Domnului	160
3.3.1. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	160
3.3.2. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Petru Lambadarie</i>	163
3.3.3. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Nectarie Protopsaltul</i>	163
3.3.4. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Theodor Fokeos</i>	167
3.3.5. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Nectarie Protopsaltul</i>	169
3.3.6. Chinonic ehul <i>varys</i> (Zo) – <i>Petru Lambadarie</i>	170
3.3.7. Chinonic ehul IV πλ. (Ni) – <i>fără autor</i>	173
3.4. Chinonic la Duminica Floriilor	173
3.4.1. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Petru Lambadarie</i>	173
3.4.2. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	177
3.4.3. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Theodor Fokeos</i>	180
3.5. Chinonic la Marele Praznic al Învierii Domnului	182
3.5.1. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	183
3.5.2. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Petru Lambadarie</i>	184
3.5.3. Chinonic ehul II (Vu) – <i>Petru Vizantie</i>	185
3.5.4. Chinonic ehul II (Di) – <i>Grigorie Protopsaltul</i>	186
3.5.5. Chinonic ehul III (Ga) – <i>Grigorie Protopsaltul</i>	187
3.5.6. Chinonic ehul III (Ga) – <i>Petru Vizantie</i>	188
3.5.7. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Grigorie Protopsaltul</i>	189
3.5.8. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Nectarie Protopsaltul</i>	191
3.5.9. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Petru Lambadarie</i>	193
3.5.10. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Theodor Fokeos</i>	194
3.5.11. Chinonic ehul II πλ. (Pa) – <i>Petru Lambadarie</i>	195
3.5.12. Chinonic ehul II πλ. (Pa) – <i>Grigorie Protopsaltul</i>	196
3.5.13. Chinonic ehul <i>varys</i> (Zo) – <i>Petru Vizantie</i>	197
3.5.14. Chinonic ehul <i>varys</i> (Zo) – <i>Grigorie Protopsaltul</i>	198
3.5.15. Chinonic ehul IV πλ. (Ni) – <i>Grigorie Protopsaltul</i>	200

3.6. Chinonic la Înălțarea Domnului	202
3.6.1. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Petru Lambadarie</i>	202
3.6.2. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	205
3.6.3. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Petru Lambadarie</i>	206
3.6.4. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Nectarie Protopsaltul</i>	209
3.7. Chinonic la Pogorârea Sfântului Duh	212
3.7.1. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	212
3.7.2. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Petru Vizantie</i>	216
3.7.3. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Nectarie Protopsaltul</i>	217
3.7.4. Chinonic ehul <i>varys</i> (Zo) – <i>Petru Lambadarie</i>	221
3.8. Chinonic la Schimbarea la Față	223
3.8.1. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Petru Lambadarie</i>	223
3.8.2. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Theodor Fokeos</i>	225
3.8.3. Chinonic ehul <i>varys</i> (Zo) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	227
3.8.4. Chinonic ehul IV πλ. (Ni) – <i>Hurmuz Hartofilax</i>	228
3.9. Chinonic la Buna Vestire	229
3.9.1. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Petru Lambadarie</i>	230
3.9.2. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Theodor Fokeos</i>	232
3.9.3. Chinonic ehul I (Ke) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	234
3.9.4. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Theodor Fokeos</i>	235
3.9.5. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Theodor Fokeos</i>	236
3.10. Chinonic la Praznicele închinat Maicii Domnului	238
3.10.1. Chinonic ehul I (Pa) – <i>Petru Lambadarie</i>	239
3.10.2. Chinonic ehul II (Pa) – <i>Grigorie Protopsaltul</i>	242
3.10.3. Chinonic ehul III (Ga) – <i>Hurmuz Hartofilax</i>	244
3.10.4. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Petru Lambadarie</i>	246
3.10.5. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Daniil Protopsaltul</i>	248
3.10.6. Chinonic ehul IV (Di) – <i>Nectarie Protopsaltul</i>	249
3.10.7. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Gheorghe Criteanul</i>	250
3.10.8. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Gheorghe Criteanul</i>	252
3.10.9. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Theodor Fokeos</i>	253
3.10.10. Chinonic ehul I πλ. (Pa) – <i>Grigorie Protopsaltul</i>	254
3.10.11. Chinonic ehul II πλ. (Pa) – <i>Grigorie Protopsaltul</i> ...	255
3.10.12. Chinonic ehul II πλ. (Pa) – <i>Theodor Fokeos</i>	257
3.10.13. Chinonic ehul <i>varys</i> (Zo) – <i>Grigorie Protopsaltul</i> ..	258
3.10.14. Chinonic ehul <i>varys</i> (Zo) – <i>Hurmuz Hartofilax</i>	260
3.10.15. Chinonic ehul IV πλ. (Ni) – <i>Grigorie Protopsaltul</i> ..	261
3.10.16. Chinonic ehul IV πλ. (Ni) – <i>Gheorghe Criteanul</i> ...	263

---

4. Opera edită a chinonicului praznicar	267
4.1. Heruvico-chinonicarul lui <i>Anton Pann</i>	274
4.2. Utrenier și Liturghier – <i>Ioan Zmeu</i>	285

PARTEA A III-A

1. Limite metodologice aplicate în analiza chinonicului praznicar	297
2. Analiza muzicală	302
2.1. Chinonic la Înălțarea Sfintei Cruci	302
2.2. Chinonic la Nașterea Domnului	316
2.3. Chinonic la Botezul Domnului	331
2.4. Chinonic la Duminica Floriilor	347
2.5. Chinonic la Marele Praznic al Învierii Domnului	363
2.6. Chinonic la Înălțarea Domnului	373
2.7. Chinonic la Pogorârea Sfântului Duh	389
2.8. Chinonic la Schimbarea la Față	409
2.9. Chinonic la Buna Vestire	422
2.10. Chinonic la Praznicele închinat Maicii Domnului	437
 CONCLUZII	 449
 SUMMARY	 457
 BIBLIOGRAFIE	 465